MMB

MÚZEUM
MESTA BRATISLAVY
MUSEUM
CITY
BRATISLAVA

Výskumná stratégia

Múzea mesta Bratislavy

2026 – 2030

1. ÚVOD

Múzeum mesta Bratislavy vstupuje do novej etapy svojho odborného a spoločenského pôsobenia. V posledných rokoch postupne prechádza organizačnou transformáciou, ktorej výsledkom je aj vznik úseku výskumu a zbierok. Týmto krokom sa vytvorili predpoklady na systematický prístup k vedeckovýskumnej činnosti, ktorá sa stáva rovnocennou súčasťou poslania múzea popri zbierkotvornej, ochrannej a prezentačnej činnosti.

Doteraz bola vedecká práca v múzeu skôr rozptýlená medzi jednotlivých kurátorov a oddelenia. Výsledkom bolo množstvo cenných výstupov – odborných publikácií, výstav či príspevkov do poznania dejín Bratislavy, no bez jednotiaceho rámca, ktorý by vytváral dlhodobú líniu MMB aj ako výskumnej inštitúcie. Potreba novej výskumnej stratégie preto vyrastá z viacerých impulzov:

- získať odbornú spôsobilosť MMB na vykonávanie výskumu a vývoja,
- zosúladiť odbornú činnosť s Plánom rozvoja MMB 2028,
- ukotviť metodologickú optiku, ktorá prepája minulosť mesta s výzvami súčasnosti,
- posilniť kredibilitu múzea ako výskumného aktéra v rámci mesta, krajiny i medzinárodného prostredia,
- integrovať obsahové línie projektu *Turning Points* (Interreg VI-A Slovensko – Rakúsko na roky 2021 – 2027) do vedeckého plánu.

Výskumná stratégia na roky 2026 – 2030 definuje rámec a víziu, vymedzuje strategické priority a metodologické východiská a nastavuje systém, ktorý umožní hodnotiť a rozvíjať vedeckú činnosť múzea. Realizuje sa prostredníctvom akčného plánu, ktorý jej strategické ciele a priority premieta do súboru konkrétnych výskumných úloh, časového rámca a definovaných výstupov. Plnenie akčného plánu sa pravidelne monitoruje a vyhodnocuje a v odôvodnených prípadoch môže byť aktualizovaný v súlade s princípom zachovania základného smerovania a cieľov stratégie.

2. VÝCHODISKÁ

Poslanie a vízia MMB

Podľa zriaďovacej listiny a Plánu rozvoja MMB 2028 je hlavným poslaním MMB **na základe výskumu nadobúdať, odborne spravovať, vedecky zhodnocovať, využívať a sprístupňovať verejnosti zbierkový fond a vytvárať vedomostný systém o histórii hlavného mesta SR**. Vízia do roku 2030 profiluje MMB ako **otvorené, inkluzívne a rešpektované múzeum**, ktoré spája odborný výskum, uchovávanie kultúrneho dedičstva a aktívny verejný dialóg. Vznikom oddelenia výskumu na úseku zbierok a výskumu otvára MMB priestor pre systematický interdisciplinárny výskum súčasnosti/novodobých dejín, pripravuje novú akvizičnú stratégiu a začína realizovať úlohy v rámci projektu *Turning Point*s. Rovnako aj programová činnosť múzea už nejaký čas pracuje s kurátorským prístupom, ktorý reflektuje súčasné spoločenské výzvy. V tejto situácii potrebujeme jasne formulovať spoločnú výskumnú optiku, ktorá bude rámcovať naše výstupy, zjednocovať tím a zároveň upevní rolu múzea ako aktívneho a dôveryhodného partnera, ktorý sa podieľa na formovaní verejného diskurzu v meste. Strategicky sme zvolili **koncept odolnosti**, ktorý tieto požiadavky spĺňa a v súlade so stratégiou bude napĺňať poslanie MMB pre verejnosť.

Súčasný antropologický výskum mesta je veľmi dynamická oblasť, ktorá prepája klasickú mestskú antropológiu (urban anthropology) s novšími trendmi v sociokultúrnych a vizuálnych štúdiách. Výskum miest, Bratislavu nevynímajúc, sa sústreďuje na historickú pamäť a identitu, etnickú diverzitu, urbanistické zmeny a gentrifikáciu. V popredí stojí tzv. multimodálny výskum mesta (viacvrstvový – stratifikovaný spôsob poznávania urbanity), participatívna etnografia, transnacionalizmus a kritické štúdie kultúrneho dedičstva (*critical heritage studies*).

MMB disponuje pomerne malým výskumným tímom, ktorého kapacity sú limitované. Z tohto dôvodu sa predpokladá **selektívny výber tém**, koncentrácia na niekoľko nosných fenoménov a maximálne využitie externých partnerstiev (univerzity, grantové projekty, medzinárodné spolupráce). Ambíciou MMB je nielen rozvíjať a nadväzovať externé partnerstvá, ale aj postupne rozšíriť vlastný výskumný tím v súlade s výskumnými potrebami a novými výzvami.

Doterajšie aktivity a skúsenosti

MMB má bohatú tradíciu v oblasti špecializovaných výskumov – od archeológie (Bratislava-Rusovce a lokalita Antická Gerulata, Bratislava--Devín a areál hradu Devín a iné lokality mesta) cez historicko--architektonický výskum súvisiaci s obnovou a odbornou starostlivosťou o historické objekty v správe múzea, archívny výskum histórie mesta v stredoveku a novoveku zameraný najmä na vývoj remesiel, vinohradníctva, správu mesta či vznikajúci priemysel a podoby jeho kultúrneho a spoločenského života až po kurátorské výstupy reflektujúce osobnosti a témy 19. a 20. storočia. Dôležitou súčasťou výskumnej činnosti múzea je aj materiálový výskum realizovaný konzervátorským oddelením, ktorý prispieva k poznaniu, ochrane a odbornej starostlivosti o zbierkové predmety. Kurátorské výstupy pritom zahŕňajú široké spektrum tém ako urbanistický rozvoj, sociálna štruktúra, doprava, školstvo, spoločenský život a ďalšie. Cieľom nastavenia novej výskumnej stratégie je posun vo výbere a v spracovaní výskumných tém aplikovaním interdisciplinárneho výskumu a stanovenie jednotiaceho výskumného rámca, ktorý im dá koherentnú výskumnú identitu. Výskum prebiehajúci v múzeu je úzko spätý s budovaním zbierkového fondu. Napriek istej fragmentácii tém, ktoré vyplývali z profilu odborných kapacít múzea a jeho priorít, je jednotiacim a stále prítomným rámcom zameranie na mikroregión bratislavskej proveniencie.

Vízia

Súčasný múzejný diskurz prehodnocuje funkcie múzeí a otvára nové témy a prístupy, ako pracovať s múzejným fondom moderne, inkluzívne a bližšie k návštevníkovi. MMB je aktívnym hráčom a účastníkom súčasných múzejných trendov. Popri dlhodobo prevládajúcom historickom aspekte v spracovávaní a interpretácii zbierok sa do popredia dostáva téma premostenia na súčasné dejiny (od druhej polovice 20. storočia), ktoré dosiaľ nie sú v zbierkach dostatočne zastúpené. **Za nosné tematické osi výskumu sme stanovili identity, občiansku angažovanosť a transformácie**.

Oddelenie výskumu si stanovilo za cieľ nadviazať na potenciál zbierkového fondu, jeho analýzu a systematické rozširovanie zbierok (nielen zberom hmotných artefaktov, ale aj nehmotného dedičstva založeného na kolektívnej pamäti) a novými témami aktívne a participatívne prinášať obsah, ktorý zohľadňuje súčasný múzejný diskurz. Interdisciplinárny prístup pri spracovaní múzejných zbierok nezohľadňuje iba historický (dobový) pohľad, teda skúmanie významov v čase, keď predmety vznikali a používali sa, ale zahŕňa aj reflexívny historizujúci výskum, ktorý skúma ich neskoršie reprezentácie a pamäť. Obe roviny pritom zasadzuje do sociálneho kontextu sledovaného obdobia aj do kontextu jeho aktérov.

Kľúčové historické udalosti vnímame ako oporné body, prostredníctvom ktorých môžeme lepšie porozumieť dnešným témam v ich dlhšom vývoji. Z antropologického pohľadu skúmame, ako sa na konkrétnom území navzájom prepletajú spoločenské, ekonomické, politické, etnické a kultúrne faktory. V prípadových štúdiách zameraných na každodennosť a sociálnu realitu budeme sledovať, akými spôsobmi sa v Bratislave a jej okolí vytvára, udržiava a prenáša odolnosť – historická, etnicko-kultúrna, komunitná, urbanistická, environmentálna aj inštitucionálna.

Spolu s hlavnými tematickými osami výskumu (identity, občianska angažovanosť a transformácie) vyvstáva aj otázka, ako moderne priniesť súčasné témy cieľovým skupinám v digitálnej dobe, ktorá ponúka široké spektrum informácií. Digitalizácia múzejných zbierok, participatívny a inkluzívny prístup, zverejňovanie parciálnych výsledkov a etika sú súčasťou stratégie, ako rozvinúť dané témy do hĺbky a nastaviť aplikovateľný metodologický postup v riešení jednotlivých tém.

Výzvy a potreby

- **Cielená stratégia pri výbere tém:** obmedzí tematickú fragmentáciu a posilní profiláciu MMB vo vzťahu k verejnosti.
- **Dokumentácia súčasnosti:** potreba zachytávať „historickú“ dynamiku zmien Bratislavy/ bratislavského mikroregiónu v optike meniacich sa sociálnych, kultúrnych, ekonomických, politických, ale aj geograficko--klimatických podmienok s dôrazom na meniacu sa infraštruktúru a architektúru mesta (územné plány) a jej etnickú skladbu.
- **Akvizičná stratégia:** zohľadňuje potenciál zbierkového fondu a jeho rozširovanie v súlade s výskumnou stratégiou s dôrazom na kontinuitu a systematické dopĺňanie tzv. bielych miest (bratislavský mikroregión).
- **Spolupráca:** múzeum potrebuje pevnejšie ukotviť partnerstvá s univerzitami a výskumnými inštitúciami, ktoré rozšíria jeho kapacity. Výskumné oddelenie nadviaže na už prebiehajúce výskumy urbánneho prostredia Bratislavy a bude sa podieľať na ich spracovaní a prehlbovaní poznatkov.

Očakávania od stratégie

Nová výskumná stratégia má priniesť:

- **jednotiacu metodologickú optiku (odolnosť)**, interdisciplinárny kolaboratívny prístup, ktorý umožní prepájať rôzne oblasti výskumu spoločenskovedných disciplín;

- **tematické osi** prepojené s odbornými oblasťami zadefinovanými v projekte *Turning Points* (identity, občianska angažovanosť, transformácie);

- **strategický mandát pre novú stálu expozíciu**;

- **súlad s akvizičnou stratégiou**, aby sa výskum a zbierkotvorná činnosť vzájomne podporovali;

- **kontinuálny archeologický výskum** predovšetkým v lokalitách Bratislava-Rusovce, Antická Gerulata, Bratislava-Devín a areál hradu Devín;

- **mechanizmus evaluácie** (indikátory, odpočty), ktorý zabezpečí udržateľnosť výsledkov;

- **výstupy** (plán prezentácie čiastkových a ucelených výstupov) formou odborných článkov, publikácií, konferencií (organizovanie, aktívna účasť) a výstavných projektov.

3. METODOLOGICKÝ RÁMEC: ODOLNOSŤ

Prečo koncept odolnosti

MMB potrebuje spoločnú metodologickú optiku, ktorá rámcuje výskum, expozície a programy. Ako spoľahlivý kľúčový analytický nástroj sa ponúka koncept odolnosti v procese akejkoľvek spoločenskej zmeny alebo zmien.

Odolnosť sa v posledných desaťročiach etablovala v širokom spektre disciplín – od ekológie cez psychológiu až po dejiny, kultúrne štúdiá a pod. Spôsob, akým sa spoločnosti prispôsobujú svojmu prostrediu v snahe čeliť nepriazni osudu, je už dlhodobo predmetom kultúrno-antropologického výskumu. Teórie sociálnej adaptácie teda možno považovať za predchodcu súčasného uvažovania o odolnosti a zároveň sa dnes adaptácia chápe ako jej základná črta.

Koncept odolnosti nám dáva možnosť hovoriť o dejinách Bratislavy nielen prostredníctvom naratívov traumy a obetí, ale aj prostredníctvom stratégií konania, prežitia, adaptácie a transformácie.

Pre múzeum to znamená možnosť:

- rozprávať o ťažkých historických obdobiach (vojna, totalita, migrácia) bez zjednodušujúceho naratívu obete či heroizácie;

- reflektovať súčasné spoločenské výzvy (napr. environmentálna kríza, rastúca polarizácia, kríza dôvery v inštitúcie);

- posilňovať mestský verejný diskurz cez zviditeľňovanie mikropríbehov, občianskej angažovanosti a komunitných stratégií prežitia;

- budovať múzeum ako súčasť konceptu brániacej sa demokracie so schopnosťou prinášať historický kontext, podporovať empatiu a kritické myslenie.

Obsah budúcich vedeckový-skumných úloh

Výskum postavený na odolnosti bude tematicky pokrývať:

- **historickú odolnosť** – zameriame sa na to, ako ľudia čelili (a stále čelia) totalite, diskriminácii, sociálnemu vylúčeniu, vojnám, migrácii, chudobe či klimatickým výzvam. Nezostaneme len pri historických príbehoch z 20. storočia (napr. odpor počas fašizmu, život v represívnych režimoch, aktivity disentu), ale budeme vyhľadávať a dokumentovať aj súčasné príbehy odvahy, solidarity a občianskeho postoja (vrátane príkladov zo znevýhodnených komunít, lokálneho aktivizmu, menšinových hnutí alebo ľudí čeliacich krízam dneška);

- **kultúrnu odolnosť** – ide o schopnosť komunít a jednotlivcov uchovávať a prenášať kultúrnu identitu, jazyk, zvyky či umelecké formy aj v čase ohrozenia alebo zabúdania. Budeme sledovať, ako sa tradičné alebo alternatívne kultúrne praktiky menili pod tlakom politických, hospodárskych či urbanistických zmien, akú symbolickú funkciu zohrávali objekty, predmety každodennosti, pamäťové gestá, rituály a ako sa tieto prejavy znova objavujú v súčasnosti, napríklad vo forme komunitných iniciatív, kultúrneho aktivizmu, návratov k pamäti predkov, udržateľných remesiel alebo kvír (queer) kultúrnych foriem;

- **komunitnú a urbanistickú odolnosť** – Bratislava ako živé mesto zažíva zmeny, ktoré formujú každodenný život, od politických a ekonomických transformácií po klimatické extrémy či gentrifikáciu. Zaujíma nás, ako mestské štvrte a ich obyvatelia reagovali na straty, premiestňovanie, zánik fabrík, zanedbanie a aké formy solidarity, susedských sietí či odporu vznikli, ako sa formovala kolektívna pamäť miest a domovov v čase, čo sa považovalo za „uchovateľné“ a ako sa dnes mestské komunity bránia vytesňovaniu, environmentálnym rizikám či strate verejného priestoru;

- **inštitucionálnu a environmentálnu odolnosť** – MMB je aktérom, ktorý chce reflektovať vlastnú schopnosť reagovať na meniace sa podmienky – klimatické, politické, technologické. Táto rovina bude skúmať, ako múzeum prežilo historické režimy, menilo svoju identitu, prehodnocovalo zbierky, výklad dejín, aké princípy udržateľnosti, otvorenosti a inklúzie dokáže dnes uplatniť vo výskume, výstavách a vzdelávaní a ako sa môže stať aktívnou súčasťou budovania odolného mesta, byť partnerom v kritickom myslení a demokratickom dialógu.

Z metodologického hľadiska budeme pracovať s odolnosťou ako s dynamickým procesom, ktorý sa prejavuje v individuálnych aj kolektívnych reakciách na zmenu, krízu alebo narušenie zaužívaného poriadku. Odolnosť chápeme ako hybnú silu adaptácie, ale aj ako výsledok kolektívnej pamäti, každodennej skúsenosti a sociálnych, kultúrnych či materiálnych praktík, prostredníctvom ktorých jednotlivci a komunity obnovujú stabilitu, kontinuitu a zmysel.

V centre nášho záujmu bude sociokultúrna rovina odolnosti, najmä schopnosť jednotlivcov, skupín a spoločnosti reagovať na historicko-spoločenské, ekonomické, politické, environmentálne a klimatické zmeny.

Diverzitu považujeme za jeden z kľúčových predpokladov odolnosti, a to v jej sociálnom, kultúrnom, generačnom, rodovom, profesijnom, hodnotovom aj skúsenostnom spektre.

Človeka pritom chápeme ako kultúrneho a sociálneho aktéra, ktorý nie je iba pasívnym prijímateľom dejinných okolností, ale aj tvorcom významov, vzťahov, stratégií prežitia a foriem každodennej adaptácie.

Prostredníctvom optiky odolnosti sa zameriame na významné míľniky a zlomové momenty späté s Bratislavou a jej mikroregiónom a budeme sledovať, ako sa premietali do života jednotlivcov, komunít a mestského prostredia.

Základom výskumu vo všeobecnosti budú tzv. zmiešané výskumné metódy (*mixed methods analysis*), ktoré stoja na podrobnom a dlhodobom kvalitatívnom výskume, doplnenom o dostupné kvantitatívne dáta (napr. štatistiky demografického charakteru) a nástroje vizuálnej antropológie (foto/video). Neoddeliteľnou súčasťou bude aj historický výskum – systematická práca s prameňmi a odbornou literatúrou vrátane archívneho výskumu (štúdium dokumentov v štátnych, mestských a inštitucionálnych archívoch, štúdium fondov pamäťových inštitúcií, tlače a ďalších dobových zdrojov), ako aj kritická analýza a interpretácia týchto materiálov v širšom spoločenskom kontexte.

Pokúsime sa aplikovať tzv. multimodálny výskum mesta, ktorý popri videách využíva aj mapovanie, digitálne aplikácie a participatívne metódy, t. j. aktívne zapájanie obyvateľov mesta do výskumu. Keďže každá výskumná téma vyžaduje aplikáciu špecifických výskumných metód, podrobná metodológia bude spracovaná jednotlivo v samostatných výskumných zámeroch.

Výskumný tím sa zaväzuje dodržiavať všeobecne platný etický kódex v súvislosti s narábaním s citlivými údajmi (*The European Code of Conduct for Research Integrity*, zachovanie anonymity a GDPR).

Odolnosť v praxi MMB

- **Vo výskume** – nástroj na hĺbkový interdisciplinárny výskum s vhodne zvolenou metodológiou (na dosiahnutie cieľov využíva zmiešané kvalitatívne aj kvantitatívne metódy, archívny výskum, výskum zbierkového fondu a pod.). Konkrétne výskumné otázky si môžu vyžadovať aj multidisciplinárny alebo transdisciplinárny prístup, ktorý zapája miestne komunity a ďalších aktérov mimo akademického prostredia do spoločnej tvorby poznania.

- **V akvizičnej činnosti** – reflexia výskumu v akvizičnej činnosti (hmotné aj nehmotné kultúrne dedičstvo, ktoré nesie svedectvo o stratégiách prežitia, solidarity či transformácie).

- **V kurátorskej praxi** – citlivý prístup k naratívom: namiesto dichotómie obeť/agresor ukazovať aktívnych aktérov, ktorí formovali riešenia a vízie.

- **Vo výstavách a v programoch** – možnosť vytvoriť priestor pre empatiu a reflexiu bez traumatizácie či heroizácie.

Prínosy pre MMB a mesto

- Odolnosť ako rámec umožní MMB získať jasný **výskumný podpis**, ktorý bude rozpoznateľný v expozíciách a programoch.

- Posilní úlohu múzea ako **mestského aktéra**, ktorý prináša historické a spoločenské súvislosti k súčasným výzvam. Zabezpečí väzbu medzi výskumom, výstavami a publikom – múzeum nebude pracovať izolovane, ale v aktívnom dialógu s obyvateľmi mesta.

4. STRATEGICKÉ PRIORITY DO ROKU 2030

PRIORITA 1. MMB AKO VÝSKUMNÁ A INTERPRETAČNÁ INŠTITÚCIA

Zámer

Posilniť identitu múzea ako inštitúcie, ktorá systematicky vytvára nové poznanie o dejinách Bratislavy, využíva vedecké metodológie a zároveň ich pretavuje do interpretácie zbierok a výstavnej činnosti.

Ako to dosiahnuť

- Ukotviť metodologickú optiku **odolnosti** ako spoločný rámec pre výskum, akvizície a prezentáciu.

- Udržať kontinuitu vedeckého výskumu a starostlivosti o archeologické lokality a iné pamiatky v správe múzea.

- Selektívne sa sústrediť na 2 – 3 nosné fenomény (identity, občianska angažovanosť, transformácie), ktoré prepájajú výskumné úlohy múzea.

- Posilniť interdisciplinárnu spoluprácu – vytvoriť systém prezentácie výsledkov výskumu (či už čiastkových, alebo ucelených) v spolupráci s oddeleniami, ktoré sa venujú komunikácii, tvorbe programov, múzejnej dokumentácii a pod.

PRIORITA 2. NOVÁ STÁLA EXPOZÍCIA DEJÍN MESTA

Zámer

Pripraviť a zrealizovať novú stálu expozíciu, ktorá kriticky reflektuje dejiny Bratislavy (vrátane 20. a 21. storočia), vychádza z historicko-antropologického výskumu Bratislavy, reflektuje nosné témy identít, občianskej angažovanosti a transformácií a využíva koncept odolnosti ako rámec interpretácie.

Ako to dosiahnuť

- Vypracovať **výskumné podklady k identite Bratislavy** – sledovať, ako sa menila skladba obyvateľstva, mestské identity a spôsoby, akými obyvatelia prežívali krízové obdobia (prípadová štúdia).
- Zrealizovať výskumy, ktoré zmapujú očakávania návštevníkov a ich potreby.
- Spracovať zámer a libreto, ktoré určia hlavné posolstvá expozície.
- Vyhlásiť architektonickú súťaž a pripraviť realizačný plán expozície.

Kurátorský prístup zdôrazní „moment katarzie“ – návštevníctvo odchádza so skúsenosťou, ktorá je emotívna aj intelektuálne inšpiratívna.

PRIORITA 3. OTVORENÉ A INKLUZÍVNE MMB

Zámer

Rozvíjať múzeum ako aktívneho mestského aktéra, ktorý spolupracuje s komunitami, dokumentuje súčasnosť a podporuje viachlasné naratívy dejín.

Ako to dosiahnuť

- Realizovať historicko-antropologické sondy (napr. výskum jedného domu, jednej ulice alebo štvrte).
- Pracovať s metódami *oral history*, participatívneho výskumu a vizuálnej dokumentácie.
- Posilniť spoluprácu so znevýhodnenými komunitami (Rómovia, migranti, LGBT+ ľudia, ľudia so zdravotným znevýhodnením, ľudia bez domova a pod.).
- Demokratizácia zbierky/ transparentnosť.

Príklady aplikácie

- Zabezpečenie dostupnosti múzea cez debarierizáciu priestorov a inkluzívny jazyk.
- Spolupráca s komunitami pri príprave menších výstav či digitálnych intervencií (participatívna etnografia).
- Putovné výstavy vo verejnom priestore reflektujúce zvuky, trasy a príbehy konkrétnej štvrte (multimodálny výskum mesta).
- Participatívny výskum subkultúr, napr. prostredníctvom cyklu dokumentárnych filmov.

PRIORITA 4. ZODPOVEDNÉ ZBIERKY A UDRŽATEĽNOSŤ

Zámer

Spravovať zbierkový fond spôsobom, ktorý je odborný, udržateľný a prepojený s výskumnými prioritami múzea.

Ako to dosiahnuť

- Pokračovať v systematickej digitalizácii zbierok a vytvoriť prístupné databázy.
- Rozvíjať preventívnu konzerváciu a ekologické prístupy v správe depozitárov.
- Zabezpečiť, aby nové akvizície reflektovali výskumné priority a prispievali k naratívom odolnosti.
- Hodnotiť zbierky aj z pohľadu inštitucionálnej odolnosti: ako sa menil ich význam, výklad a využitie.

Príklady aplikácie

- Digitalizácia zbierok spätých s dejinami 20. storočia a ich sprístupnenie online.
- Zber predmetov a dokumentov spojených s občianskou angažovanosťou po roku 1989.
- Environmentálne udržateľná správa depozitárov (nižšia spotreba energií, inteligentné riadenie klímy).
- Vizuálne a zvukové záznamy nehmotného kultúrneho dedičstva (pamäť), ale aj hmotného kultúrneho dedičstva pre znevýhodnené skupiny.

5. RIADENIE A IMPLEMENTÁCIA

Organizačný rámec

Výskumná stratégia MMB bude implementovaná v rámci **úseku zbierok a výskumu**, pričom jej realizácia je kolektívnou zodpovednosťou:

- **Oddelenie výskumu** – koordinácia, rozpracovanie metodológií, realizácia hlavných výskumných projektov, spolupráca s partnermi.
- **Oddelenie zbierok** – nositelia odborných výskumov spojených s jednotlivými zbierkami, realizácia menších sond a odborných úloh.
- **Knižnica MMB** – podpora výskumu, sprístupňovanie zdrojov a systematická bibliografia.
- **Oddelenie dokumentácie**
- **Oddelenie digitalizácie a digitálnych služieb**
- **Externí odborníci** – historici, kultúrni antropológovia, etnológovia, archivári, archeológovia, pracovníci pamiatkového úradu, špecialisti z prírodovedných a technických odborov, konzervátori, ktorí sú prizývaní cez projekty alebo granty.

Vedecká rada MMB

Zriadenie **Vedeckej rady MMB** ako poradného orgánu, ktorý bude:

- garantovať metodologickú kvalitu výskumných projektov,
- hodnotiť plnenie stratégie a akčných plánov,
- posudzovať súlad nových iniciatív s prioritami stratégie,
- prepájať MMB s externými akademickými a odbornými partnermi.

Rada sa bude stretávať minimálne dvakrát ročne, pričom jedno stretnutie bude vždy venované priebežnej evaluácii výskumných úloh.

Spolupráca a partnerstvá

- **Inštitucionálna úroveň:** naprieč organizačnými útvarmi MMB.
- **Odborná úroveň:** univerzity (Univerzita Komenského, Vysoká škola výtvarných umení, Slovenská technická univerzita), Slovenská akadémia vied, odborné komisie Zväzu múzeí na Slovensku, Ústav pamäti národa, občianske združenia, sieť štátnych a špecializovaných archívov a sieť múzeí a galérií.
- **Mestská úroveň:** spolupráca s mestskými inštitúciami (Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy, Galéria mesta Bratislavy, Archív mesta Bratislavy, Metropolitný inštitút Bratislavy, Bratislavské kultúrne a informačné stredisko, Mestský ústav ochrany pamiatok Bratislava a Mestská knižnica Bratislava).
- **Medzinárodná úroveň:** partneri v rámci projektu *Turning Points*, ďalšie mestské múzeá v Európe (napr. Viedeň, Praha, Brno, Krakov, Varšava a pod.), ICOM, CAMOC.
- **Komunitná úroveň:** miestne komunity, školy, neziskové organizácie.

Mechanizmus implementácie

- **Ročné plány práce** vychádzajúce zo stratégie, ktoré detailne rozpracujú jednotlivé úlohy.
- **Polročné odpočty** prezentované vedeniu MMB a vedeckej rade.
- **Dvojročné hodnotenia** – revízia cieľov, prípadné doplnenie či úprava priorít podľa kapacít a vývoja spoločnosti.

Väzba na akvizičnú stratégiu

- Výskumné priority budú jedným z dôležitých východísk pri posudzovaní akvizičných rozhodnutí.
- Nové predmety alebo celé kolekcie budú nadobúdané najmä tam, kde posilnia kľúčové výskumné línie (identity, angažovanosť, transformácie).
- Úzka spolupráca kurátorov a výskumníkov pri selekcii, dopĺňaní a rozširovaní zbierkového fondu.

Riadenie rizík a udržateľnosť

- **Personálne riziko:** v súčasnosti malý výskumný tím → zmiernené posilnením externých kapacít a partnerstiev. V krátkodobom horizonte sa ráta aj so zvýšením interných výskumných kapacít, ktoré by mali viesť k znižovaniu rizika.
- **Finančné riziko:** závislosť od projektov → riešené diverzifikáciou grantov a zapojením do medzinárodných výziev.
- **Inštitucionálna odolnosť:** stratégia sama reflektuje potrebu adaptácie na meniace sa podmienky (politické, spoločenské, klimatické).

6. OČAKÁVANÉ DOSAHY

Dosahy na vedu a odborné poznanie

- Nové poznatky o dejinách Bratislavy v 20. a 21. storočí.
- Prinášanie poznatkov o rozpracovaných témach starších dejín Bratislavy zaujímavým spôsobom v spolupráci s oddelením zbierok.
- Posilnenie medziodborových prístupov.
- Aplikácia metód interdisciplinárneho výskumu, verifikácia súčasného stavu poznania a získavanie nových poznatkov z vybraných období na lokalite Antickej Gerulaty a na hrade Devín.
- Stabilita a udržateľnosť v medziodborovom archeologickom a pamiatkovom výskume v súvislosti s kontinuálnou realizáciou odborných a vedeckých aktivít súvisiacich so starostlivosťou o národnú kultúrnu pamiatku (hrad Devín) a pamiatku UNESCO (lokalita Antická Gerulata).
- Publikácie a výstupy, ktoré budú prínosné v odbornom aj širšom laickom kontexte.
- Budovanie reputácie MMB ako rešpektovanej výskumnej inštitúcie v národnom i medzinárodnom prostredí.

Dosahy na spoločnosť a mesto

- Väčšia dostupnosť poznania dejín Bratislavy pre jej obyvateľov a návštevníkov.
- Podpora **kritického myslenia a demokratických hodnôt** – cez prezentáciu historických príkladov rezistencie, solidarity a občianskej odvahy.
- Posilnenie identity mesta prostredníctvom viachlasných a inkluzívnych naratívov.
- Priestor pre komunity, aby spoluvytvárali výskum a prezentáciu dejín mesta.

Dosahy na MMB ako inštitúciu

- Posilnenie kredibility a postavenia múzea vo vzťahu k mestu a partnerom.
- Podpora profilácie MMB ako komunitného múzea.
- Vyprofilovanie jednotiacej línie, ktorá dá múzeu jasný **„výskumný podpis“**.
- Príprava a realizácia novej stálej expozície dejín mesta Bratislavy.
- Plánovaná realizácia výstav, publikačnej činnosti a odborných podujatí (konferencie, prednášky, diskusie).
- Lepšie prepojenie medzi výskumom, akvizíciami a výstupmi.
- Efektívnejšie plánovanie a evaluácia práce múzea.

7. ZÁVER

Výskumná stratégia MMB 2026 – 2030 predstavuje prvý ucelený rámec, ktorý múzeu umožní profilovať sa ako **výskumná aj spoločenská inštitúcia**. Nadväzuje na Plán rozvoja MMB 2028 a zosúlaďuje sa s obsahovými líniami projektu *Turning Point*s, no zároveň presahuje jeho horizont a ponúka víziu do roku 2030.

Kľúčovým metodologickým rámcom je koncept **odolnosti**, ktorý umožňuje čítať dejiny Bratislavy cez optiku kríz, ale aj riešení a adaptácií. Tento rámec spája tri tematické osi – identity, občiansku angažovanosť a transformácie – a vytvára pevný základ pre výskum, akvizície i prezentáciu zbierok s cieľom posilňovať poznanie historických vrstiev mesta, každodennosti, modernizácie a kultúrnej diverzity.

Strategické priority do roku 2030:

1. MMB ako výskumná a interpretačná inštitúcia,
2. príprava novej stálej expozície dejín mesta,
3. otvorené a inkluzívne múzeum v dialógu s komunitami,
4. vzájomná previazanosť výskumu a zbierkotvornej činnosti.

Úspech stratégie bude závisieť od efektívnej implementácie, spolupráce s partnermi a od kontinuálnej evaluácie. Akčný plán 2026 – 2030 premení tieto priority na konkrétne kroky, harmonogramy a indikátory.

Tento dokument sa usiluje o posilnenie postavenia MMB ako múzea, ktoré nevníma dejiny mesta výlučne ako minulosť, ale ako dynamický zdroj poznania a reflexie, prostredníctvom ktorého aktívne vstupuje do verejného dialógu a uplatňuje svoju historickú perspektívu pri hľadaní riešení súčasných spoločenských výziev.

VÝSKUMNÁ STRATÉGIA MÚZEA MESTA BRATISLAVY
NA ROKY 2026 – 2030

Vypracovali:
Ľubica Kollárová
Jana Jablonická Zezulová

Grafický dizajn:
Simona Hojsíková

Písmo:
Suisse Int'l

Múzeum mesta Bratislavy je inštitúcia v zriaďovateľskej pôsobnosti Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava.

MÚZEUM MESTA BRATISLAVY
CITY MUSEUM BRATISLAVA